

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imhalled Dr. Edwina Grima LL.D.

Appell Nru: 493/2013

Il-Pulizija

Spettur Graziella Muscat

vs

Dustin Bugeja

Illum, 25 ta' Frar, 2016

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) kontra l-imsemmi Dustin Bugeja, detentur tal-karta tal-identita' bin-numru 143392M talli:

Nhar il-25 ta' Ottubru 2013, ghall-habta tat-2.00a.m, fil-Marsa u fi bnadi ohra f'dawn il-Gzejjer, naqas milli jhares xi kundizzjonijiet imposti mill-Qorti fid-digriet taghha datat 4 ta' Ottubru 2012 li bih inghata l-helsien mill-arrest taht garanzija, cioe billi naqas milli jirtira d-dar ta' fejn kien joqghod skond il-hinijiet imposti mill-Qorti.

Il-Qorti giet mitluba sabiex tirrevoka il-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest u tipprovdi ghall-arrest mill-gdid ta' Dustin Bugeja usabiex tikkonfiska wkoll l-ammont totali ta' €25,000 li jinqasmu f' €20,000 bhala garanzija personali u €5,000 bhala depozitu.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Magistrati (Malta) Bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali ta' nhar l-4 ta' Novembru, 2013, fejn il-Qorti wara rat l-artikolu 579 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta' Malta sabet lill-imputat hati ta' l-imputazzjoni migjuba kontra tieghu u tikkundannatu xahar (1) prigunerija, irrevokat il-helsien mill-arrest akkordat permezz tad-digrieti ta' l-4 ta' Ottubru 2012, in oltre ordnat il-konfiska tad-depozitu ta' hamest elef Euro (€5,000) favur il-Gvern ta' Malta.

Rat ir-rikors tal-appell tal-imsemmi Dustin Bugeja, presentat fir-registru ta' din l-Onorabli Qorti nhar l-14 ta' Novembru, 2014, fejn talab lil din il-Qorti **thassar u tirrevoka** s-sentenza appellata, u minflok tilliberah minn kull htija u piena, u subordinatament, f'kaz ta' konferma ta' htija, illi tinfliggi piena aktar miti u gusta skond il-kaz.

Rat l-atti kollha tal-process.

Rat il-fedina penali aggornata tal-appellant Dunstin Bugeja.

Rat l-aggravji tal-appellant illi huma s-segweni:

Illi **fl-ewwel lok**, l-esponenti umilment jissottometti illi l-Ewwel Onorabli Qorti ghamlet apprezzament tal-provi zbaljat li fl-umili fehma tal-esponenti, tenut kont ċ-ċirkostanzi kollha tal-kaz, wassal ghal verdett li huwa *unsafe and unsatisfactory*; **fit-tieni lok**, l-esponenti umilment jissottometti illi, minghajr pregudizzju dwar il-mertu, tenut kont tal-fatt kif inhi redatta ċ-ċitazzjoni u t-talba tal-prosekuzzjoni, minghajr pregudizzju dwar l-ewwel aggravju, ma seta' qatt ikun hemm ir-revoka tal-helsien mill-arrest, **fit-tielet lok**, l-esponenti sejjer juri kif d-decide tas-sentenza jsemmi artikolu tal-ligi minghajr ebda referenza ghas-sub-artikolu li tieghu huwa gie misjub hati, u dan huwa fattur li fid-dawl tal-gurisprudenza nostrana, jimmilita favur in-nullità tas-sentenza appellata; **u fir-raba' u l-ahhar lok**, u strettament minghajr pregudizzju dwar il-mertu, illi l-piena inflitta hija wahda eċċessiva tenut kont in-natura tal-allegat ksur kif

ukoll tenut kont il-principji stabbiliti fil-ġurisprudenza sia dik lokali kif ukoll dik Ewropea.

1) UNSAFE AND UNSATISFACTORY

1.1) Preliminari

Illi jiġi ribadit sa mill-bidu nett illi l-kawża kollha ddr fuq kwistjoni ta' identifikazzjoni ta' persuna.

Ma huwiex kontestat illi l-pulizija waqt li kienu qed jagħmlu roadblocks go Triq Aldo Moro, il-Marsa waqqfu persuna fis-2.00am, li kienet qed issuq vettura Honda Accord li kellha l-ħġieġ tinted skur.

Ma huwiex kontestat lanqas, illi dawn iż-żewġ uffiċjali tal-pulizija wara li għamli l-verifiki li kellhom jagħmlu, taw huma stess l-awtorizzazzjoni sabiex il-vettura tkompli miexja (wara li nqala' t-tint mill-karozza, u wara li qalu lill-passiġġier sabiex isuq hu minflok ix-xufier minhabba kwistjoni ta' *insurance*).

Il-kontestazzjoni però hija fuq min effettivament kien qed isuq il-vettura Honda Accord dakinhar fis-2.00am.

Id-difiża qed issostni illi ma kienx l-esponenti li kien qed isuq, iżda kien hu Dustin Bugeja, u cioè Kevin Bugeja li kien qed isuq.

Il-prosekuzzjoni mill-banda l-oħra qed tallega li kien l-esponenti, u cioè Dustin Bugeja li kien qed isuq il-vettura.

Jiġi umilment sottomess, bir-rispett, illi hawn ma għandniex sitwazzjoni fejn persuna giet imwaqqfa mill-pulizija f'roadblock, u din giet miżmuma u minn hemm stess spiċċat giet investigata mill-pulizija u mressqa l-qorti bi ksur tal-kundizzjoni tar-rinkazar imposta fuqha fid-digriet tal-ħelsien mill-arrest.

Hawn għandna sitwazzjoni fejn, nonostante l-fatt li l-pulizija, li kellhom struzzjonijiet u awtorizzazzjoni bil-miktub sabiex jinvestigaw kwalunkwe reat li jista' jiġi a konjizzjoni ta' għom, dawn l-istess pulizija, wara li għamli l-verifiki li hassew li kellhom jagħmlu, effettivament huma stess taw struzzjonijiet sabiex ix-xufier jitlaq minn fuq il-post.

Għalhekk, bir-rispett, kienu l-istess pulizija li propju minhabba l-fatt illi ma kien hemm xejn x'jindika li kien l-esponenti li kien qed isuq il-vettura, hallew lix-xufier imur. Lil dan hallewh imur, meta ma kien hemm xejn xi jzomm lill-pulizija milli jzommu lill-istess xufier/suspettat, għaliex l-istess artikolu 579 (4) tal-Kodiċi Kriminali jagħti *mano libera* lill-pulizija f'każ ta' suspett dwar ksur ta' bail, għaliex jingħad testwalment:

"Il-pulizija tista' wkoll tarresta mingħajr mandat kull persuna suspettata b'reat taħt is-subartikolu (2)".

Sigħat wara, però, u çoè l-għada waranofsinhar, jiġi arrestat l-esponenti u mressaq il-Qorti akkuzat li kiser il-kundizzjoni tar-rinkażar.

L-esponenti għalhekk, spiċċa arrestat u mressaq il-Qorti, wara li l-ebda pulizija, matul il-lejl, ma mar jiċċekja fid-dar fejn l-esponenti kellu jirrinkaža sabiex jiġi verifikat jekk l-esponenti kienx rinkażat jew le; u wara li hadd mill-uffiċjali investigattivi ma indenja ruħu, bir-rispett, illi jibgħat għall-Kevin Bugeja u għall-passiġġier, fi stadju ta' investigazzjoni, sabiex issir investigazzjoni kompluta kif titlob il-liġi li għandha ssir sabiex ai termini tal-artikolu 346 tal-Kodiċi Kriminali, hija tinvestiga u tiġbor il-provi kollha sew kontra kif ukoll favur il-persuna suspettata.

Huwa car li l-pulizija kellha d-dettalji kemm tax-xufier Kevin Bugeja, kif ukoll tal-passiġġier, għaliex riedu jivverifikaw ċerti fatturi tal-istess passiġġier minhabba l-kwistjoni tal-*insurance*, madanakollu, il-prosekuzzjoni għazlet li ma tibgħat għall-hadd u li taqbad u tarresta u tressaq il-Qorti, dak li sigħat wara dehrilha li kien qiegħed il-Marsa fis-2.00am.

Dan kollu su riferit, digà fl-umili fehma tal-esponenti jwassal biex jifja dubji ragjoventoli mhux biss dwar il-mod kif tmexxiet r-roadblock u l-investigazzjoni, izda aktr aghar minn hekk, dubji serji dwar l-identità tax-xufier – u konsegwetament il-htija tal-imputat meta l-kaz jitratta esklussivament fuq l-allegata identifikazzjoni tax-xufier, identifikazzjoni, bir-rispett, monka, hija htija *unsafe and unsatisfactory*.

1.2) Xhieda tal-prosekuzzjoni

L-uniċi żewġ xhieda tal-prosekuzzjoni huma żewġ uffiċjali tal-pulizija, u ċoè PS1187 Omar Zammit, u PS241 Nicholas Farrugia. Dawn huma l-pulizija li waqqfu lix-xufier tal-Honda Accord waqt ir-roadblock fil-Marsa.

L-ewwel Onorabbli Qorti għaddiet sabiex issib htija fil-konfront tal-esponenti minhabba li kienet konvinta li setgħet tagħti kredibilità liż-żewġ surgenti u lill-verżjoni tagħhom li x-xufier li kien qed isuq il-Honda kien l-imputat.

L-esponenti, bir-rispett, però umilment iħoss illi tenut kont ta' ċerti fatturi u ċirkostanzi li digà ssemmev aktar 'il fuq f'dan l-umili appell, kif ukoll ta' ċerti elementi oħra fix-xhieda tal-istess uffiċjali, it-testimonjanza tagħhom ma tista' qatt, bir-rispett, twassal għal-livell ta' prova rikjest fil-kamp penali sabiex tinstab htija.

Illi għalhekk, l-esponenti sejjer jgħaddi sabiex janalizza fid-dettal it-testimonjanza ta' dawn iz-zewġ xhieda:

PS 241 - Nicholas Farrugia

Is-surgent Farrugia jgħid li kien xogħol bil-lejl u kellhom struzzjonijiet sabiex jagħmlu sorveljanza fit-toroq u waqqfu diversi vetturi. Jgħid li waqqfu vettura tat-tip Honda Accord bin-numru ta' reġistrazzjoni barrani, u l-kollega tiegħu qallu biex jaqla' t-tint. F'sentenza minnhom jgħid:

“Jien ersaqt lejn il-karozza peress li jien għaraftu lili, għidtlu bhal speċi inti Bugeja? Qalli iwa sir.”

Fis-sentenza ta' wara però jgħid li kien f' dubju u infatti insibu testwalment:

"Ġejt f' dubju jekk kienx hu jew huh. U mbagħad għhidtlu, iżjed tard għhidtlu inti għandek huk Dustin?"¹

Interessanti huwa l-fatt illi filwaqt illi fil-bidu tax-xhieda jgħid li huwa resaq lejn il-karozza peress li għarfu, fl-aħħar tax-xhieda tiegħu, is-surgent ikompli juri kemm wiehed ma jistax jistrieħ fuq din ix-xhieda sabiex tintsab htija, għaliex jgħid:

"Jien imbagħad xhin hareġ mill-vettura hemm ġejt f' dubju jekk kienx Kevin jew Dustin.....U għalhekk mort ergajt fuqu u għidtlu isma' inti għandek huk Dustin u għamel dik".

Mela tant x-xufier ma kienx l-imputat, li kien biss lejn l-aħhar li lis-surgent gieh is-suspett. Apparti minn hekk, ir-referenza lejn huh, per se, diġà fl-umili fehma tal-esponenti juri wkoll li kien hemm dubji kbar dwar l-identità ta' dan ix-xufier.

Tant kien hemm dubju, li l-pulizija, ma qallux per eżempju, "isma' inti Dustin?", imma minflok saqsih jekk għandux huh Dustin? Li bniedem ikun jixbah lil huh ma jfissirx però li hu u huh huma l-istess persuna.

Fit-tieni lok, tant kien hemm dubju, (dubju li se mai seta' jammonta biss għal suspett), li kontrarjament għal dak li jipprova jpingi s-surgent fil-bidu tax-xhieda, l-istess surgent ma gieh dubju mill-bidu nett, iżda kien fl-aħħar li beda jpogġi fid-dubju l-identità tiegħu.

Apparti minn hekk, jekk wiehed jaqra t-testimonjanza mill-bidu sal-aħħar ta' PS 241, huwa, bir-rispett, ċar li minn imkien ma jista' jiġi konkluz li PS241 effettivament fl-aħhar ikkonkluda li x-xufier kien Dustin Bugeja.

L-istess PS 241 jgħid:

¹ Sottolinear tal-esponenti.

“Bhal speci mbagħad tkellimt mas-Surgent l-ieħor u mar jiċċekkja fl-Għassa biex itella’ l-PIRS is-sistema tal-kompjuters”

Mela kien is-surgent l-ieħor li mar jiċċekkja l-Għassa u mhux PS 241, u għalhekk, dan kollu jhallina bil-fatt li l-istess surgent Farrugia, kellu jekk se mai, dubju, u dubju biss. Dubju, li qatt ma seta’ jiġi msarraġ f’ċertezza, għaliex huwa ma vverifika xejn.

B’lealtà lejn il-Qorti huwa minnu li in ezami, u bi twegiba għal domanda direttissima mill-prosekuzzjoni,² *“l-ewwel nett is-sur Bugeja li kellimt ilbieraħ qed tarah f’din l-Awla?”*, l-istess xhud jirrispondi fil-pożittiv.

Però b’kull dovut rispett, mhux biss din id-domanda hija waħda inammissibbli, iżda aktar minn hekk, it-twegiba hija waħda skorretta għall-aħħar u meruta mill-kumplament tax-xhieda tiegħu stess.

Il-fatt li t-twegiba hija skorretta, ma hux qed jgħidu biss l-esponenti, iżda tgħidu l-kumplament tat-testimonjanza tal-istess PS 241 kif ukoll tal-kollega tiegħu PS 1187.

Fid-dawl tal-punti su riferiti dwar ix-xhieda ta’ PS 241, wiehed jistaqsi:

- Kif jista’ jkun, illi f’moment is-surgent Farrugia jgħid li kellu d-dubju dwar l-identità tax-xufier, u tant kellu biss dubju, li d-domanda li għamel lix-xufier kienet jekk huh kienx Dustin, u mhux jekk hu stess [ix-xufier] kienx Dustin, iżda f’nifs ieħor jgħid li huwa jagħraf lill-imputat bhala x-xufier?
- Kif jista’ jkun li ftit sigħat qabel, fil-Marsa, kellu dubju dwar l-identità tax-xufier, u tant kellu dubju li l-istess xufier hallieh jitlaq minn fuq il-post, iżda mbagħad Alla jbierek, fl-awla tal-Qorti jagħraf lill-imputat³ bhala x-xufier tal-Honda?

² Domanda, għalhekk, fl-umili fehma tal-esponenti inammissibbli.

³ Li ovvjament kien fuq il-bank fejn ipogġi l-imputat is-soltu, u dan f’awla vojta apparti l-uffiċjali tal-pulizija, minħabba li kienet preżentata waranofsinar.

- Kif jista' jkun li fuq il-post kellu biss dubju u ma setax jagħraf jekk ix-xufier kienx Dustin jew le, tant li huwa tkellem ma' PS 1187, u PS 1187 waħdu mar l-għassa jicčekkja, u issa però, fl-awla sigħat wara l-akkadut fil-Marsa, jiddeciedi li jagħraf lill-imputat bhala x-xufier?

Jiġi umilment sottomess, li jekk is-surgent Farrugia ma għarafx lix-xufier bhala Dustin, u tant ma jagħrfux li jhallih jitlaq minn fuq il-post⁴, ma jistax imbagħad sigħat wara jiġi jgħid li qed jagħraf lix-xufier bhala Dustin!!

La s-surgent Farrugia ma jgħid li ġara xejn u li ma gie ppruvat li għamel xejn mill-mument li waqqaf il-vettura fil-Marsa sal-mument li xehed quddiem l-Ewwel Onorabbli Qorti, il-*buon sens* jiddetta li la kellu dubju fil-Marsa, kellu jibqa' bid-dubju fil-Qorti meta xehed taht ġurament u mhux jagħmel assunzjoni gratwita u perikoluza u jgħid li qed jagħraf lill-imputat bhala x-xufier tal-vettura li waqqaf fil-Marsa.

Hawnhekk qegħdin, bir-rispett, fil-kamp penali, fejn l-allegazzjonijiet iridu jiġu ppruvati u jridu jiġu ppruvati mingħajr dubju dettat mir-raġuni. Ma huwiex il-każ, illi fejn ikun hemm nuqqas dak in-nuqqas ikun sostitwit bl-impressjoni, jew il-fidi. Huwa fir-religjon biss li jingħad "*praestet fides supplementum senssum defectui*", iżda mhux fl-awla tal-provi u del resto fi proċeduri penali.

Illi għaldaqstant, u fid-dawl tal-konsiderazzjonijiet kollha elenkati, il-parti tas-sentenza f'paġna 3, fejn l-Ewwel Onorabbli Qorti qalet testwalment:

"Illi għandu jiġi rilevat li waqt li kienu qed jixhdu ż-żewġ surgenti indikaw lill-imputat preżenti fl-awla bhala l-persuna li kien qed isuq il-Honda u li huma waqqafu fis-sagħtejn ta' filgħodu nhar il-25 ta' Ottubru 2013",

hija, bir-rispett, premessa li fl-umili fehma tal-esponenti wasslet għal decizjoni li hija *unsafe and unsatisfactory*.

⁴⁴ U dan nonostante li kellu kull dritt skont il-liġi li jzommu u saħansitra jarrestah sakemm tiġi vverifikata l-identità tiegħu ai termini anke tal-artikolu 579(4) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

PS 1187 - Omar Zammit

Is-surgent Zammit jgħid li kien hu flimkien ma' PS 241 li waqqfu l-vettura Honda Accord minhabba li kellha t-tint. Hu jgħid li talbu l-particulars lix-xufier u dan identifika lilu innifsu bhala Kevin Bugeja bin-numru tal-karta tal-identità 509789. Jgħid li hu vverifika mal-*Control Room* sabiex jara jekk id-dettalji kinux korretti u rrizulta li kienu korretti. Flimkien max-xufier jgħid li kien hemm ukoll passigġier.

Ikompli jgħid l-istess surgent Zammit li:

“Kien hemm is-surgent il-241 Nicholas Farrugia li dak il-ħin peress li Dustin għandu xi affarijiet magħna qisu għarfu u lil Dustin saqsieh qallu inti għandek ħuk jismu Dustin?”.

Hawnhekk, mal-ewwel nibdew naraw li fl-ewwel lok, ma kienx PS 1187 li għieh xi suspett dwar l-identità tax-xufier, iżda kien il-kollega tiegħu PS 241 - il-kollega tiegħu, li kif diġà gie sottomess aktar 'il fuq f'dan l-appell, ma għarafx lix-xufier bhala Dustin, iżda kellu dubju u baqa' b'dak id-dubju. Fit-tieni lok, apparti minn hekk, l-istess diskors tas-surgent Zammit, speċjalment bil-kliem “*qisu għarfu*”, ikompli jikkorrobora l-fatt illi tenut kont taċ-ċirkostanzi kundanna ta' htija fil-konfront tal-imputat ma jista' qatt jkun hemm. Tali ċirkostanzi juru li se mai seta' kien hemm suspett, iżda s-suspett ma huwiex prova - *multo magis* prova li twassal sal-grad ta' mingħajr dubju dettat mir-raġuni! B'kull dovur rispet, identifikazzjoni ta' bniedem f'kawża kriminali ma ssirx billi xi haddgħ jgħid li qisu għarfu!

PS 1187 ikompli jgħid li “*qisu s-suspett baqa' hemm*” u allura hu [i.e. PS 1187 u mhux PS 241 li kellu d-dubju dwar l-identità tax-xufier] mar l-Għassa sabiex jiċċekkja l-ID card li tahom Kevin Bugeja. Ikompli jgħid li malli ċċekkja Kevin Bugeja fuq is-sistema tagħhom, skont hu, “*ovvjament ma kinitx l-istess persuna li waqqafna dak il-ħin u li tani dak*

l-isem. Kif iċċekkjajt Dustin Bugeja bl-ID card 143392M ir-ritratt kien l-istess persuna li waqqafna."

Però, l-esponenti hawnhekk, għal darb'ohra umilment itenni illi simili għax-xhud PS 241, huwa impossibbli li wiehed li ma għarafx persuna fuq il-post, fil-Marsa, anzi tant ma għarfulx li kien il-kollega tiegħu biss li għieh suspett fuq il-post, wara xi żmien, u wara li allegatament jagħmel il-verifiki tiegħu, jiddeciedi li jgħid li x-xufier kien l-imputat Dustin Bugeja u mhux huh Kevin Bugeja.

Wiehed jistaqsi hawnhekk, għandu mis-sewwa, li bniedem li twaqqfu f'nofs roadblock, fis-2.00am u allura fid-dlam, ma jqajjimlek l-ebda suspett, iżda se mai jqajjem suspett lill-kollega tiegħek, u iżda wara li tmur fl-għassa tivverifika, tiddeciedi li tgħid li dak il-persuna li waqqaft fil-Marsa huwa l-imputat?

Il-buon sens jiddetta, li jekk bniedem ma għaraftux fuq il-post, u tant ma għaraftux li thallih jibqa' għaddej, nonostante li għandek il-poteri kollha bil-liġi biex iżzommu arrestat, allura tibqa' ma tagħrfux sigħat wara.

Madanakollu, l-Ewwel Onorabbli Qorti għażlet li tagħti kredibilità lit-testimonjanza taż-żewġ surġenti u hekk waslet għall-htija tal-imputat, u waslet għall-htija, bir-rispett, u fl-umili fehma tal-esponenti, erronjament fuq premessi żbaljati. L-Ewwel Onorabbli Qorti tgħid a fol 7 tas-sentenza li:

"Minhabba dawn is-suspetti għamlu l-verifiki fl-għassa biex jaraw ir-ritratti ta' Dustin u Kevin. Malli raw ir-ritratti indunaw li l-persuna li kienet qed issuq l-Honda kienet Dustin; fuq kollox huma kkonfermaw li l-imputat preżenti fl-awla kien il-persuna li huma waqqfu fil-vettura Honda dakinhar tar-roadblock."

L-esponenti ma hux ser jiddilunga fit-tul dwar dan il-fatt iżda jżid biss illi kif jidher ċar mid-despożizzjonijiet taż-żewġ pulizija, ma huwiex minnu li ż-żewġ surġenti għamlu l-verifiki. PS 241 ma kkonferma xejn iżda tkellem mas-surġent l-ieħor u s-surġent l-ieħor

mar waħdu jiċċekkja. PS 241 kellu suspett u baqa' bis-suspett, u infatti qatt ma seta' jkun korrett meta kkonferma li l-imputat fl-awla kien ix-xufier li waqqfu fir-roadblock.

Fl-aħħar nett, l-esponenti umilment jagħmel referenza għall-kumment tal-Ewwel Onorabbli Qorti fejn b'referenza għas-sottomissjonijiet tad-difiża li ż-żewġ surġenti ma kinux korretti bil-mod kif identifikaw jew irrikonoxxew lill-imputat, jingħad f'paġna 7 tas-sentenza li l-pulizija għamlu dawk il-verifiki li kellhom jagħmlu biex jikkonfermaw jew jeliminaw is-suspett li kellhom.

L-esponenti ma thossx illi għandha terga' ttenni, bir-rispett, għal darb'ohra illi jekk se mai, dawn il-verifiki għamilhom PS 1187 biss, għaliex dan il-punt diġà gie indirizzat aktar 'il fuq. Iżżid però, illi fl-ewwel lok, jingħad bir-rispett, illi propju minhabba li ż-żewġ pulizija jgħidu li kienu jafu lill-imputat Dustin Bugeja minhabba li kellu xi affarijiet magħhom⁵, allura hawn si trattava ta' każ fejn bl-Ingliż jissejjaħ *recognition*, u mhux *identification*.

Isegwi għalhekk, fit-tieni lok, li huwa bir-rispett, inverosimili li pulizija li waqt ir-roadblock fil-Marsa ma jagħrafx lill-imputat, iżda sigħat wara, l-istess pulizija jiddeciedi li jagħraf lill-imputat bħala dak ix-xufier li waqqaf il-Marsa.

- Wiehed jistaqsi, imma jekk ma għarfulx fil-Marsa, kif seta' jagħrfu iktar tard??
- U jekk veru kien hemm suspett, għaliex dak il-hin il-pulizija ma żammewx lill-istess xufier sakemm effettivament saru l-verifiki kollha neċessarji u kompleti?
- Kundanna bbażata fuq dan l-allegat rikonoxximent li sar sigħat wara, u minn ufficjal tal-pulizija wiehed, hija kundanna ġusta?
- Jew hija kundanna, ibbażata, bir-rispett, fuq sempliċi suspetti li qatt ma setgħu jlaħħqu l-livell tal-prova rikjest fil-kamp penali?

⁵ Vide xhieda ta' PS 1187

Dwar l-identità tax-xufier

In sostenn tal-fatt illi d-difiza ttenni li s-surgenti kienu żbaljati meta allegatament identifikaw lix-xufier bhala Dustin Bugeja, huma dawk ix-xhieda li telgħu in difesa, ilkoll ahwa ta' Dustin Bugeja li jikkonfermaw li mhux l-ewwel darba li waqqfuhom il-pulizija ghaliex hasbuhom Dustin Bugeja. Dan per se jkompli jikkonferma l-fatt li tenut kont ic-cirkostanzi kollha supra citati, probabilment l-istess surgenti fir-roadblock kienu żbaljati.

B'lealtà lejn il-Qorti, huwa minnu li PS 241 jghid li lil Kevin nafu iżjed bhala persuna daqsxejn irqiq, u PS 1187 jghid li gol-vettura kien hemm xufier naqra fiha persuna. L-istess Onorabli Qorti fis-sentenza tagħha, f'pagna 6 tghid ukoll li Kevin Bugeja huwa ferm irraqq u għalhekk difficilment jista' jitfixkel ma' hutu għalkemm fil-fattizzi jixxiebah ma' hutu.

Jibqa' l-fatt però, li l-istess surgenti kulma kellhom kien biss suspett li seta' kien Dustin ix-xufier, u tant kien biss suspett li hallewh jitlaq.

Fit-tieni lok, PS 1187 jghid li huwa mar jiccekka l-Ghassa minn fuq il-PIRS, u gie esibit anke r-ritratt tal-PIRS, ritratt li juri biss il-wiċċ, u għalhekk, bir-rispett, il-kwistjoni dwar jekk huwa irraqq jew ehxen mir-ritratt tal-wiċċ qatt ma setghet tigi kkunsidrata għall-fini ta' allegata identifikazzjoni.

Fit-tielet lok, kif qal ukoll l-istess Kevin Bugeja, hu stess gieli gie mwaqqaf mill-pulizija ghaliex hasbuh huh Dustin, u jsemmi saħansitra l-incident mal-ispettur Fabian Fleri, fejn l-istess spettur zammu u ma hallihx jitlaq qabel ma għamel il-verifiki kollha biex eskluda s-suspetti li kellu. Dan l-incident ikompli jikkorroborata ampjament il-fatt illi l-ahwa kollha, inkluż Kevin Bugeja jixxiebhu u facli jigu misidentifikati.

1.3) Xhieda tad-difiza

L-Ewwel Onorabbli Qorti wara li ssemmi x-xhieda taż-żewġ surgenti tgħaddi biex titkellem dwar ix-xhieda in difesa, iżda titkellem biss dwarhom biex tikkritika l-istess xhieda sabiex sussegwentament tgħaddi biex tgħid li hija temmen il-verżjoni taż-żewġ surgenti. L-esponenti bir-rispett, ma jaqbilx ma' din il-metodoloġija propju għaliex fl-umili fehma tal-esponenti din hija wahda skorretta għall-ahħar. Dan għaliex ċerti fatturi insinjifikanti jispiċċaw jingħataw, erronjamanet, importanza esagerata propju sabiex iwaqqgħu u jpoġġu fid-dubju l-veracità tagħhom, filwaqt illi punti kardinali li huma l-cruce tal-kwistjoni, jispiċċaw jitwarrbu fil-ġenb.

Għalhekk, l-esponenti sejjer jgħaddi billi jagħmel referenza għal punti mix-xiehda in difesa sabiex, bir-rispett, juri għaliex huwa ma jaqbilx mal-Ewwel Onorabbli Qorti.

L-imputat u l-minuri tiegħu

Fl-ewwel lok, f'paġna 6 tas-sentenza l-Ewwel Onorabbli Qorti tigbed l-attenzjoni għall-fatt illi filwaqt illi l-imputat jgħid li huwa ma kienx ser iħalli t-tifla tiegħu l-kbira ta' sena u nofs wehidha, omm l-imputat tgħid li Dustin jorqod mat-tifla ż-żgħira. Meta però wiehed jaqra d-depożizzjoni taż-żewġ xhieda, insibu li mhuwiex minnu li hawn din id-divergenza. L-imputat fid-depożizzjoni tiegħu filwaqt li fil-bidu tat-testimonjanza jgħid li għandu tifla ta' sena u nofs u iehor ta' ħames xhur, fl-ahħar parti in eżami jgħid testwalment:

"...Ma kontx il-Marsa. Jien kont id-dar mat-tfal, kelli tifla ta' sena u nofs riegda miegħi jien. Nahseb jien irrid inkun bniedem miġnun biex inħalli tifla ta' sena u nofs wahedha u nitlaq 'il barra."

Omm Dustin mill-banda l-oħra però, kuntrarjament għal dak sottomess mill-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha, ukoll tgħid li Dustin kien rieqed mat-tifla⁶:

“Dif: Tista’ tispjega lill-Qorti ma’ min jorqod jekk jogħġbok, fejn jorqod?

Xhud: Mat-tifla tiegħu Zeya.”

Dwar dan il-punt li l-kkummentat il-Qorti dwaru fejn ma għandux mis-sewwa, li l-imputat jgħid li ma kienx ser iħalli lit-tifla ta’ sena u nofs wehidha u johrog, meta fil-fatt li fid-dar jorqdu aktar nies, il-punt li ried ifisser l-imputat ma kienx strettament li huwa kien ser iħalli tifla ta’ sena wehidha go bini vojti. Dak li ried ifiehem l-imputat kien li propju minhabba l-età tagħha, bhal kull tifel jew tifla ta’ dik l-età fejn jekk din tqum bil-lejl hija tkun trid issib lil xi hadd hdejha, huwa ma kienx ser iħalliha wehidha jekk johrog, izda kien ser imur iħalliha hdejn ommu jew xi hadd mill-familjari għaliex jekk tqum matul l-lejl u ma ssib lil hadd kienet se tieħu bikja minhabba l-qatgħa meta ssib ruhha wehidha.

Allegati divergenzi bejn dak li qalu s-surgenti u dak li qalu Kevin u Stephen

L-Ewwel Onorabbli Qorti qalet ukoll illi wiehed ma jistax jinsa li hemm divergenzi bejn dak li qalu z-zewg surgenti u dak li qalu Kevin u Stephen rigward id-diskors li ntqal fir-roadblock.

L-esponenti madanakollu, bir-rispett, ma jistax jifhem fejn huma dawn id-divergenzi. Jibda biex jingħad, illi a kuntrarju ta’ dak li rriteniet l-Ewwel Qorti, hemm divergenzi propju f’ dak li qalu z-zewg surgenti bejniethom. Jekk wiehed jaqra d-depożizzjoni taż-zewg surgenti, wiehed malajr jinduna li l-istess PS 1187 Zammit, kuntrarjament għal PS 241, ma jsemmi xejn dwar il-fatt illi minhabba li huma ċċekkjaw l-insurance, u huma

⁶ U stante li kif qal l-imputat stess li huwa għandu tifla ta’ sena u nofs u ieħor ta’ ħames xhur, il-mument li l-omm tirreferi għat-tifla, ifisser awtomatikament li hija kienet qed tirreferi għat-tifla l-kbira, għaliex kieku tirreferi għas-sess maskil mhux femminil jekk riedet tfisser mod ieħor.

taw struzzjonijiet lill-passiġġier sabiex isuq hu minflok ix-xufier. Din però l-Qorti, ma taghtix kasha u ma taghtihiex toqol. Ergo, insibu għal darb'ohra bir-rispett, misinterpretazzjoni, fejn l-Ewwel Qorti filwaqt illi divergenza importantissima bejn l-istess xhieda tal-prosekuzzjoni ma taghtix kasha, allegata divergenza bejn ix-xhieda tad-difiza u tal-prosekuzzjoni, (divergenza li fl-umili fehma tad-difiza ma teżistix), twassal għall-Ewwel Onorabbli Qorti biex tiskarta x-xhieda tad-difiza.

L-istess jingħad għall-kumpliment tax-xhieda ta' Stephen Cassar. L-Ewwel Onorabbli Qorti tagħzel li ma sserraħx fuq din it-testimonjanza minhabba l-komportament tiegħu u għaliex tgħid li jikkontradixxi lilu innifsu u li huwa kontradett minn xhieda ohra. Cassar jiġi kkritikat minhabba li jagħti l-impressjoni li l-pulizija kellmuh biss biex jivverifikaw li huwa għandu liċenzja tas-sewqan u età biex ikun jista' jsuq il-vettura, u li ma semax il-konversazzjoni kollha waqt ir-roadblock minhabba li huwa baqa' f'postu. Wiehed jistaqsi imma x'hemm kontradittorju dwar dawn il-fatti? Hadd mill-pulizija ma jagħti importanza lill-passiġġier waqt ir-roadblock. Anzi, fil-verità filwaqt illi PS 1187 lanqas biss jirreferi għall-passiġġier fix-xhieħda tiegħu iżda jsemmi biss lix-xufier, mill-banda l-ohra, PS 241 jsemmi li huma tkellmu max-xufier, u li l-passiġġier Cassar daħal biss fil-kwistjoni tal-insurance. Allura għaliex hawn Cassar qabel mal-verżjoni tal-pulizija għandu jiġi kkritikat ukoll??

Fl-aħħar nett, l-Ewwel Onorabbli Qorti tagħmel referenza għall-fatt illi Kevin Bugeja fix-xhieda jgħid il-kliem "*Għidtlu tgħidlix fejn qiegħed jien*", meta suppost Kevin Bugeja kien jaf fejn kien Dustin għaliex kien għadu ġej minghand ommu fejn kien hemm Dustin rieqed u l-kumpliment tal-familja. L-esponenti ma hux ser jiddilunga fit-tul iżda jżid biss li hawn ix-xhud kien qed jirrakkonta x'gara u ma ġarax billi jipprova jikkwota l-konverżazzjoni, u din il-frazi probabbilment kienet biss espressjoni għaliex fil-verità Dustin ma kienx hdejh il-Marsa. Espressjoni propju biex tenfasizza l-fatt li Dustin ma kienx miegħu u mhux biex tagħti informazzjoni dwar fejn kien huh.

In konnessjoni mal-premess, u għall-korrettezza, l-Ewwel Onorabbli Qorti ssemmi wkoll illi l-imputat jgħid fl-istqarrija li lil huh kien ilu ma jarah gimgħa. Meta wiehed però jara l-istqarrija nsibu li d-domanda li saret mill-ispettur ma kinitx, “meta l-aħħar li rajt lil huk Kevin Buegja?”, iżda “meta rajtu l-aħħar lil huk?” mingħajr referenza għall-isem. Din id-domanda u t-twegiba, fid-dawl tal-fatt illi kif deher anke mill-istess xhieda li xehdu in difesa, huwa għandu hafna aħwa, ma tistax għalhekk tittiehed bħala li kienet effettivament tirreferi għal Kevin Bugeja.

Omm u hut l-imputat

Id-difiza, wara li tqajjem argument mill-prosekuzzjoni, tigi kkritikata għaliex fl-ebda hin u hadd mix-xhieda in difesa ma qal li fis-2.00am Dustin kien rieqed id-dar flimkien mal-familja tiegħu u għalhekk anke dan il-punt ittiehed bħala li jimmerita kontra l-imputat. B’kull dovut rispettt, l-esponenti ma jaqbilx ma dan ir-raġunament u dan għas-segwententi raġunijiet:

- a) Id-difiza ttenni illi tenut kont li l-allegat ksur għara fis-2.00am, kien ikun skorrett għalkollox li kieku telgħu l-familjari u kkonfermaw bil-ġurament li jafu di propja xjenza li Dustin fis-2.00am kien rieqed id-dar. Fis-2.00am, il-familja kollha kienet rieqda, u jekk xi hadd huwa rieqed ma jistax jixhed bil-ġurament dwar x’għara fid-dar waqt li kien rieqed. Jista’ wiehed jissopponi, u propju għaliex is-suppożizzjonijiet ma humiex prova, għall-korrettezza din il-prova ma ngabitx – iżda però, minn fuq li d-dfiza tkun leali u korretta, tispicča kkritikata ta’ dan ukoll!
- b) L-Ewwel Onorabbli Qorti tmur oltre u tghid ukoll li hadd mill-familjari ma xehed dwar jekk f’xi hin qabel ma raqdu huma rawhx id-dar lill-imputat. Għal darb’ohra però, l-Ewwel Onorabbli Qorti kienet qed tippretendi, bir-rispett, informazzjoni, li xorta waħda ma kienet ser twassal għal imkien. Jekk għall-grazzja tal-argument, telgħet l-omm u xehdet li fl-10.00pm, qabel ma dahlet

torqod hija rat lil Dustin id-dar, x'valur probatorju fiha din ix-xhieda jekk ir-roadblock seħħ fis-2.00am, u çoè erba' sigħat wara??!! Tentu kont taç-çirkostanzi partikolari, tal-hin in kwistjoni, i.e. 2.00am, tal-fatt illi Malta tant hi zghira li tista' ddurha kollha f'siegħa, u tenut kont tal-fatt illi waqt il-hinjiet in kwistjoni ta' billejl lanqas ma jkun hemm traffiku, allura iżjed u iżjed dak li jkun jista' jmur fejn irid f'inqas hin, il-Qorti tghallimni li din il-prova qatt ma setgħet tilhaq il-livell tal-probabbli. Setgħet se mai tilhaq il-livell tal-possibbli, livell però, li ma huwa ammissibbli għall-hadd fil-kamp penali. Nonostante ciò, għal darb'ohra, l-Ewwel Onorabbli Qorti għogħobha sserrah, bir-rispett erronjament, fuq il-fatt li d-difiża ma gābitx din il-prova, sabiex b'hekk l-istess Qorti tikkonferma l-htija tal-imputat.

c) Hut l-imputat li xehdu quddiem l-Ewwel Onorabbli Qorti ma xehdux sabiex jgħidu fejn kien Dustin fis-2.00am għaliex dak huwa hin tal-irqad. Xehdu però sabiex jikkonfermaw kif mhux l-ewwel darba li huma stess twaqqfu mill-pulizija għaliex gew erronjament identifikati bhala Dustin Bugeja. Id-difiża dejjem sostniet, u dan sa mill-bidu nett, li s-surgenti involuti fir-roadblock kienu żbaljati bhalma żbaljaw hafna pulizija ohra f'incidenti precedenti - u għalhekk taw id-depożizzjoni tagħhom. Dan il-fatt ma gie merut minn hadd, għaliex allavolja l-uffiçjal prosekutur f'seduta minnhom bdiet tipprova tgiddeb lil xhud minnhom, u tmerih li mhux veru huwa kien gie investigat, madanakollu, fis-seduta ta' wara gie verbalizzat mill-istess spettur li kien minnu li dak ix-xhud kien gie investigat għax gie mfixkel ma' huh Dustin Bugeja.

d) Fl-aħhar nett, jigi umilment sottomess illi d-difiża ma hija tenuta tipprova xejn u li hija l-prosekuzzjoni li trid tipprova l-każ tagħha, u trid tipprova l-każ tagħha mingħajr dubju dettat mir-raġuni. Jekk il-prosekuzzjoni ma jirnexxilhiex tipprova l-każ tagħha, dak id-dubju għandu jmur favur l-imputat, u jmur favur l-imputat bi dritt u mhux bi pjaçir. Il-fatt li d-difiża ma ggibx provi ma għandu

qatt jittiehed bhala htija da parti tal-imputat. Allegati nuqqasijiet fix-xhieda tad-difiza, ma ghandhom qatt jittiehdu bhala li jikkompensaw ghal nuqqasijiet tal-prosekuzzjoni.

2) IĊ-ĊITAZZJONI U T-TALBA TAL-PROSEKUZZJONI

Ghall-ahjar kjarazza ta' hsieb l-esponenti qiegħed umilment jiddikjara illi dan l-aggravju qed jingiebu 'il quddiem strettament mighajr preġudizzju għall-aggravju (1) dwar il-mertu.

L-esponenti umilment jiġbed l-attenzjoni għall-fatt illi filwaqt illi huwa minnu li l-esponenti fiċ-ċitazzjoni gie rinfaċċat bl-imputazzjoni talli kiser xi kundizzjonijiet imposti mill-Qorti f'digriet li bih ingħata l-helsien mill-arrest, mill-banda l-oħra, il-prosekuzzjoni talbet lill-Qorti sabiex "tirrevoka **l-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest** u sabiex tipprovdli għall-arrest mill-ġdid.....".⁷

Jiġi umilment sottomess illi allegat ksur ta' kundizzjonijiet imposti mill-Qorti f'digriet ta' helsien mill-arrest, ma jwassalx awtomatikament għar-revoka tal-helsien mill-arrest iżda dan jista' jsir biss jekk il-prosekuzzjoni titlob tali revoka tal-helsien mill-arrest ai termini tal-artikolu 579(3) tal-Kap 9 tal-Liġijiet ta' Malta, u jekk il-Qorti thoss illi għandha tilqa' tali talba.

Isewgi għalhekk, illi una volta li r-revoka tal-helsien mill-arrest ma hijiex awtomatikament u lanqas tassattiva, irid ikun hemm bil-fors talba mill-prosekuzzjoni, liema talba trid tkun univoka u ċara. Għalhekk, jekk l-prosekuzzjoni għamlet talba liema talba ma hijiex korretta, jew effettivament hija kontradittorja fiha innifisha l-Ewwel Onorabbli Qorti ma setgħetx legittimament tilqa' tali talba. Jekk wiehed jitlob illi jiġu revokati l-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest, dan effettivament ifisser li l-helsien mill-arrest jibqa' viġenti iżda mingħajr kundizzjonijiet. Ergo, din it-talba hija

⁷ Sottolinear tal-esponenti

kunfliġġenti mat-talba għall-arrest mill-ġdid tal-esponenti, u ma tista' tittiehed in konsiderazzjoni, u dan in linea wkoll mad-detto *quod nullum est nullum producit effectum*.

Fid-dawl tal-premess, u strettament mingħajr preġudizzju dwar il-mertu, l-esponenti umilment jissottometti illi jekk għall-grazzja tal-argument, u għall-grazzja tal-argument biss, jiġi konfermat li l-esponenti kiser waħda mill-kundizzjonijiet imposti fid-digriet tal-helsien mill-arrest, xorta waħda ma għandux ikun hemm ir-revoka tal-helsien mill-arrest.

3) ID-DEĊIDE U L-ARTIKOLU 382 TAL-KODIĊI KRIMINALI

L-Ewwel Onorabbli Qorti tgħid li *“wara li rat l-artikolu 579 tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta ssib lill-imputat hati tal-imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu u tikkundannah xahar priġunerija, qed tirrevoka l-helsien mill-arrest akkordat permezz tad-digriet tal-4 ta' Ottubru 2012, in oltre qed tordna l-konfiska tad-depositu ta' ħamest elef Ewro favour il-Gvern ta' Malta.”*

Jidher għalhekk, illi filwaqt illi huwa minnu li l-allegat aġir mertu tal-kawża jaqa' taht l-artikolu 579 madanakollu l-artikolu 579 fih erba' sub-artikoli, u l-Ewwel Onorabbli Qorti ma tikkwotax taht liema sub-artikolu qed tinstab htija. Kull sub-artikolu fl-artikolu 579 tal-Kodiċi Kriminali, jittratta sitwazzjoni differenti u partikolari u għaldaqstant, l-esponenti umilment jikkontendi illi kellu jiġi kkwotat s-sub-artikolu in kwistjoni, in linea mal-principji li joħorġu mill-artikolu 382 tal-Kodiċi Kriminali. In sostenn tal-premess, l-esponenti jagħmel umili referenza għall-kawża *l-Pulizija vs Paul Debattista*, deċiża mill-Qorti tal-Appell nhar id-19 ta' Settembru 2011⁸, u *l-Pulizija vs Mario Said*, deċiża mill-Qorti tal-Appell nhar l-11 ta' Ottubru 2010⁹.

⁸ Hawnhekk, l-Ewwel Onorabbli indikat biss l-artikolu 216 tal-Kodiċi Kriminali mingħajr referenza għas-sub-artikolu, u indikat l-artikolu 339 minflok 338 (dd), u għalhekk, il-Qorti tal-Appell reġgħet bagħet l-kawża quddiem il-Qorti tal-Maġistrati.

⁹ Hawnhekk, l-Ewwel Onorabbli Qorti semmiet l-artikolu 325 (1) b'mod ġeneriku mingħajr ma ddikjarat liema sub-paragrafu mill-(a) sad-(d) japplika.

4) AGRAVVJU DWAR PIENA

Ghall-ahjar kjarezza ta' hsieb u sabiex jiġi evitat kwalunkwe ekwivoku li jista' jinqala', l-esponenti umilment itenni illi dan l-aggravju qed jinġieb 'il quddiem mingħajr preġudizzju għall-aggravji supra dwar il-mertu.

L-esponenti umilment itenni illi, f'każ ta' htija, bir-rispett, xorta waħda għandu wkoll ikun hemm temperament fil-piena, u l-piena għandha tkun aktar miti, u dan sabiex anke jkun hemm ċertu uniformità fid-dawl ta' ġurisprudenza lokali.

In sostenn tal-premess, l-esponenti umilment jissottometti, illi l-allegat ksur li qed jiġi trattat f'din il-kawża, ma huwiex ksur konsistenzi f'xi kommissjoni ta' reat waqt li individwu kien qed igawdi mill-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest. Lanqas ma huwa ksur li jista' jittiehed li b'xi mod qed jinfluwixxi fuq il-proċeduri mertu tal-kawża li in konnessjoni magħha huwa ngħata l-ħelsien mill-arrest, u dan għaliex dawk il-proċeduri issa walsu fi stadju finali u l-kawża tinsab differita għas-sentenza.

Fid-dawl tal-premess, l-esponenti umilment jagħmel referenza għall-ġurisprudenza lokali u anke dik Ewropea fejn il-Qrati saħqu li għandu jkun hemm distinzjoni bejn il-kundizzjonijiet hekk imsejja prinċipali (bhal kundizzjoni li ma jikkommettix reat iehor, u li jidher għas-smiġħ tal-kawża u li ma jinterferixxix mal-ġustizzja), u l-kundizzjonijiet l-oħra hekk imsejja anċillari, bhalma huma l-kundizzjonijiet tar-rinkazar u l-obbligu tal-iffirmar.

In sostenn ta' dan il-prinċipju importanti biex issir distinzjoni bejn il-kundizzjonijiet, issir umili referenza għall-kawża *Gatt vs Malta*¹⁰, fejn il-Qorti f'paragrafi 49 u 50 tas-sentenza tgħid li mhux biss għandu jkun distinzjoni bejn kundizzjonijiet prinċipali u anċillari, iżda wkoll li wiehed irid joqgħod attent li ma jkunx hemm deċizzjonijiet li jwasslu għal riżultati arbitrarji u disproporzjonati, u li f'dak il-każ, ir-revoka tal-ħelsien mill-arrest kienet tfisser:

¹⁰ Deċiża fis-27 ta' Ottubru 2010, mill-ECHR, applikazzjoni numru 28221/08

“a period of detention of excessive duration vis-à-vis the obligation to be fulfilled as a consequence of the breach committed.”

Każ iehor simili fejn il-ksur kien dwar l-obbligu tar-rinkazar, kien *John Grima vs Avukat Generali*, deċiża fis-16 ta’ Marzu 2011 mill-Qorti Kostituzzjonali. Hawnhekk, il-Qorti segwiet l-insenjamenti tal-ECHR, u sussegwentament, il-Qorti Kriminali, meta giet imsejha biex tiddeċiedi dwar dan il-ksur tar-rinkazar, fil-kawża r-*Repubblika ta’ Malta vs John Grima*¹¹, u kkundannatu biss multa ta’ Ewro 400 filwaqt illi ma rrevokatx il-helsien mill-arrest u lanqas ikkonfiskat id-depożitu jew il-garanzija personali favur il-Gvern ta’ Malta.

Fl-aħħar nett, dwar il-gurisprudenza fuq ksur ta’ *bail*, l-esponenti jagħmel umili referenza wkoll għal diversi sentenzi sia fejn meta l-akkużat instab hati talli kiser il-kundizzjonijiet tal-helsien mill-arrest u l-Qrati imponew piena ta’ multa u ma rrevokawx il-helsien mill-arrest, kif ukoll għal sentenzi fejn, nonostante li nstabet htija talli l-imputat ikkommetta reat waqt li kien qed igawdi minn benefiċċju tal-helsien mill-arrest, il-Qrati caħdu t-talbiet tal-prosekuzzjoni għall-konfiska tad-depożitu u tal-garanzija personali.

In sostenn tal-premess, issir umili referenza għas-segwenti:

- ✓ *Il-Pulizija vs Frans Costa* deċiża nhar l-14 ta’ Marzu 2012 – L-imputat gie misjub hati talli kiser il-hinijiet tar-rinkazar u gie kkundannat ihallas multa, filwaqt li l-Qorti ma ordnatx ir-revoka tal-helsien mill-arrest u lanqas il-konfiska tad-depożitu u/jew garanzija personali.
- ✓ *Il-Pulizija vs Paul Abela*, deċiża nhar it-28 ta’ Awwissu 2012 – L-imputat gie misjub hati talli ma ottemprax ruħu mal-kundizzjoni tal-iffirmar, u gie kkundannat multa ta’ Ewro 300, filwaqt li l-Onorabbli Qorti osservat illi l-ksur in kwistjoni ma kienx

¹¹ Deċiża fis-16 ta’ Mejju 2012

tali li jiġġustifika piena karċerarja jew li d-depożitu u l-garanzija personali jiġu konfiskati u jiġi revokat il-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest.

- ✓ *Il-Pulizija vs Carlos Falzon*, deċiża nhar is-27 ta' Mejju 2011 – Hawnhekk l-imputat, reċidiv, mhux biss instab ħati tar-reat li bih huwa ġie rinfacċat iżda wkoll instab ħati talli kkommetta reat waqt il-perjodu operattiv ta' sentenza sospiża, kif ukoll talli kiser żewġ digrieti tal-ħelsien mill-arrest. F'dan il-każ il-Qorti ma laqgħetx it-talba tal-prosekuzzjoni għall-konfiska tal-flejjes iżda ġie ordnat ir-ri-arrest.
- ✓ *Il-Pulizija vs Joseph Brincat*, deċiża nhar it-2 ta' Ġunju 2011 – Hawnhekk l-imputat instab ħati ta' ksur ta' '*conditional discharge*', u talli kkommetta reat waqt li kien qed igawdi mill-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest. Il-Qorti ma laqgħetx it-talba tal-prosekuzzjoni għall-konfiska tad-depożitu u garanzija favur il-Gvern.
- ✓ *Il-Pulizija vs Giuseppe Puglisi*, deċiża nhar il-11 ta' Ġunju 2010 – Fil-każ odjern, l-imputat kkommetta r-reat ta' serq waqt perjodu operattiv ta' sentenza sospiża, kif ukoll waqt li kien qed igawdi mill-benefiċċju tal-ħelsien mill-arrest. Il-Qorti filwaqt illi rrevokat il-ħelsien mill-arrest, ma laqgħetx it-talba għall-applikazzjoni tal-artikolu 579(3).

Ikkunsidrat,

Illi dan huwa appell imressaq mill-appellanti fejn fl-impunjattiva minnu imressqa huwa jilmenta illi l-Ewwel Qorti ghamlet apprezzament zbaljat tal-provi li kellha quddiemha meta sabet htija fl-appellanti. Illi l-perm ta' dan l-appell idur madwar l-identifikazzjoni jew ahjar l-għarfien tal-persuna tal-appellanti mill-ufficjali tal-pulizija li mexxew dina l-investigazzjoni, meta huma jallegaw illi l-persuna li intercettaw barra fis-sagħtejn ta' fil-ghodu waqt *road block*, kien l-appellanti u mhux huh Kevin Bugeja kif gew infurmati mill-persuna minnhom imwaqqfa.

Il-Qorti moghnija bir-regoli illi tfasslu fil-kawza **R vs Turnbull** fl-Ingilterra, li għalkemm ma jikkostitwixxu l-ebda regola taht il-ligi Maltija, għandha linji gwida imfassla fil-kaz ta' l-identifikazzjoni tal-persuna akkuzata. Illi dana gie ukoll sottolinjat f'sentenza moghtija minn din il-Qorti (kif diversament ippresjeduta) fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Stephen Zammit** (deciza 16 ta' Lulju 1998) fejn il-Qorti tat esposizzjoni tar-regoli Turnbull fid-decizzjoni tagħha:

“First, whenever the case against an accused depends wholly or substantially on the correctness of one or more identifications of the accused which the defence alleges to be mistaken, the judge should warn the jury of the special need for caution before convicting the accused in reliance on the correctness of the identification or identifications. In addition he should instruct them as to the reason for the need for such a warning and should make some reference to the possibility that a mistaken witness can be a convincing one and that a number of such witnesses can all be mistaken. Provided this is done in clear terms the judge need not use any particular form of words.

Secondly, the judge should direct the jury to examine closely the circumstances in which the identification by each witness came to be made. How long did the witness have the accused under observation? At what distance? In what light? Was the observation impeded in any way, as for example by passing traffic or a press of people? Had the witness ever seen the accused before? How often? If only occasionally, had he any special reason for remembering the accused? How long elapsed between the original observation and the subsequent identification to the police? Was there any material discrepancy between the description of the accused given to the police by the witness when first seen by them and his actual appearance? If in any case, whether it is being dealt with summarily or on indictment, the prosecution have reason to believe that there is such a material discrepancy they should supply the accused or his legal advisers with particulars of the description the police were first given. In all cases if the accused asks to be given particulars of such descriptions, the prosecution should

supply them. Finally, he should remind the jury of any specific weaknesses which had appeared in the identification evidence.

Recognition may be more reliable than identification of a stranger; but even when the witness is purporting to recognise someone whom he knows, the jury should be reminded that mistakes in recognition of close relatives and friends are sometimes made.

All these matters go to the quality of the identification evidence. If the quality is good and remains good at the close of the accused's case, the danger of a mistaken identification is lessened; but the poorer the quality, the greater the danger."

Dan ghaliex l-identifikazzjoni jew ir-rikonoxximent magħmul mix-xhud jibqa' dejjem suxxettibbli għall-imperfezzjonijiet tal-osservazzjonijiet umani u għall-possibbiltajiet kollha ta' zball genwin illi ifisser allura illi min hu imsejjah biex jiggudika irid japplika dik il-kawtela speċjali qabel ma jasal għal kundanna ibbazata fuq dik l-identifikazzjoni.

Issa fil-kaz in dizamina l-identifikazzjoni saret minn ufficjali tal-pulizija u dan ghaliex huma kellhom okkazzjoni jitrattaw mal-appellanti f'kazijiet ohra fil-kors tad-dmirijiet tagħhom. Illi fil-kaz **Regina v Caldwell and Dixon** (1993 CLR862), kien hemm identifikazzjoni mill-puzlija tal-akkuzati u dan minn fuq *video-recording* li kienet ittiehdet tas-serqa mertu tal-kaz.

"When the identification/recognition of a suspect is made by a police officer as a result of previous dealings with that person, the identification is admissible - R v Caldwell and Dixon 1993 CLR 862. Much will depend on the circumstances of the recognition: if it is followed by an immediate arrest, there is no break in the chain from observation to arrest, but if the identifying officer does not immediately arrest the suspect, formal identification procedures should be followed to avoid the risk of the officer's recognition evidence being ruled inadmissible.

Recognition, all would surely agree, is generally more reliable than identification of a stranger and accordingly it ordinarily deserves greater evidential weight. The mere fact

that police officers' knowledge of an accused comes from the accused's previous criminal activities cannot operate to bar the admissibility of their recognition evidence – any such approach would unfairly advantage those with criminal records¹².”

Illi fil-kaz in dizamina jidher illi z-zewg pulizija involuti fl-investigazzjoni ta' dan il-kaz identifikaw lill-appellanti fl-awla tal-qorti bhala l-istess persuna li kienet qed issuq il-vettura fil-lejl in kwistjoni. Id-difiza targumenta illi tali identifikazzjoni ma ghandhiex ikollha valur probatorju billi kien ovvju illi l-persuna bil-qieghda wara l-izbarra kienet l-persuna akkuzata u allura l-pulizija ma kellhomx diffikulta biex jidentifikawh. Illi l-Ewwel Qorti ghamlet il-konsiderazzjonijiet taghha fuq dan il-punt, li din il-Qorti ma tara xejn x'ticcensura fihom. Dan ghaliex l-ufficjali tal-pulizija ma gewx mitluba jidentifikaw minn awla nies, il-persuna li raw qed issuq il-vettura f'dik il-lejla, izda jekk fil-fatt il-persuna ta'l-akkuzat kienx l-istess bniedem li huma intercettew f'dik il-lejla. Illi di piu' l-Ewwel Qorti kellha okkazzjoni tisma' x-xhieda kollha inkluzi l-membri kollha tal-familja tal-appellanti u il-persuna li kienet fil-vettura intercettata flimkien mas-sewwieq. Osservat il-komportament taghhom fuq il-pedana tax-xhieda, osservat anke d-dehra ta'l-ahwa Bugeja u l-allegat xebh li hemm bejniethom fejn osservat illi l-persuna ta' Kevin Bugeja ghandha kwalitajiet differenti minn dawh ta'l-appellanti li jaghmluha ferm diffiqli illi wiehed ifixkilhom. Di piu' l-Ewwel Qorti ghamlet approfondiment siewi u legali tax-xhieda tant illi wasslet ghal konkluzjoni illi dak li kien qed ighid l-appellanti, u x-xhieda mressqa minnu, kien fih certu kontradizzjonijiet li ma kenux qed jaghtuha affidament fihom. Dan l-ezercizzju din il-Qorti ta' revizjoni ma setatx taghmlu u kwindi ikun ferm perikoluz li issa f'dan l-istadju hija titbieghed mir-ragjonament ghaqli tad-decizjoni impunjata. Sfortunatament din il-Qorti lanqas kellha ritratti tal-ahwa Bugeja fl-atti ghalkemm id-difiza quddiem l-Ewwel Qorti keinet wieghdet li kienet ser tressaq l-istess bhala prova. Dan forsi seta' ighin lil din il-Qorti taghmel ezercizzju simili ghal dak maghmul mill-Ewwel Qorti dwar l-allegat xebh bejn l-appellanti u huh Kevin Bugeja li hu jallega li kien gie imwaqqaf mill-pulizija. Illi

¹² <https://www.crimeline.info/case/r-v-caldwell-and-dixon>

finalment il-Qorti hija tal-fehma illi l-iktar prova li sammret lill-appellanti kien certament il-fatt, rimarkat anke mill-Ewwel Qorti, illi ghalkemm jidher illi fid-dar ta' ommu fejn huwa jallega illi kien jinsab reiqed f' dik il-lejla, kienu jirrisjedu diversi nies fosthom ommu u anke huh Kevin Bugeja, madanakollu l-ebda xhud ma jikkonferma illi l-appellanti fil-fatt kien jinstab f' din ir-residenza fil-hin mertu tal-kaz. Illi dan apparti l-identifikazzjoni maghmula mill-ufficjali tal-pulizija.

Illi dwar din l-identifikazzjoni l-Qorti ghandha dan x'tirrimarka:

1. Illi l-PS Nicholas Farrugia mal-ewwel jigieh suspett illi l-persuna imwaqqfa minnhom kien l-appellanti u mhux huh Kevin kif kienu qed jigu infurmati.
2. Illi iz-zewg ufficjali tal-pulizija gew wicc'imb wicc mal-persuna intercettata u dan meta huwa gie mitlub jinzal mill-vettura sabiex ihalli il-post tas-sewwieq billi ma kienx kopert b' polza ta' l-assikurazzjoni u thalla isuq il-passiggier Cassar li kien hemm mieghu. Dan ghamilha possibbli ghalihom illi josservaw id-dehra tal-persuna mill-qrib.
3. Illi huma osservaw reazzjoni insolita fil-persuna minnhom imwaqqfa hekk kif dan gie ikkonfrontat minnhom bil-fatt li huwa ma kienx il-persuna li kien qed ighidllhom li kien.
4. Illi immedjatament wara is-surgent Omar Zammit mar l-ghassa sabiex jaghmel il-verifiki tieghu minn fuq is-sistema komputerizzata tal-pulizija huwa mal-ewwel seta' jinnota illi l-persuna intercettata minnu u mill-kollega tieghu ma kienx Kevin Bugeja izda Dustin Bugeja billi seta' jikkonstata d-differenza fid-dehra ta' dawn it-tnejn minn nies fir-ritratt li hemm fil-PIRS tal-pulizija. Fil-fatt huwa jezebixxi kopja tal-PIRS marbut ma' Kevin Bugeja bir-ritratt tieghu. Ghalhekk ma kien hemm l-ebda interuzzjoni fic-chain of events billi ir-rikonoxximent sehh proprju f'it tal-hin wara.

5. Illi fil-Qorti huma jidentifikaw lill-appellanti bhala l-istess persuna intercettata minnhom f' dik il-lejla.

Dan ifisser illi ghalkemm is-surgent Zammit ma kienx l-ufficjal tal-pulizija li gharaf lill-appellanti fuq il-post, madanakollu huwa rah u seta jasal biex jidentifikah minn fuq ir-ritratt illi ra fir-records tal-pulizija u sussegwentement fil-Qorti bhala l-istess wiehed li kien qed isug il-vettura fil-lejla in kwistjoni.

Premessi dawn il-konsiderazzjonijiet legali u fattwali din il-Qorti tistqarr illi ma tara xejn x'ticcensura fl-apprezzament approfondit li ghamlet l-Ewwel Qorti tal-atti probatorji. Illi kif stqarr LORD CHIEF JUSTICE WIDGERY fil-kawza “**R. v. Cooper**” ([1969] :-

“assuming that there was no specific error in the conduct of the trial, an appeal court will be very reluctant to interfere with the jury’s verdict (f’dan il-kaz il-konkluzjonijiet raggunti mill-Magistrat), because the jury will have had the advantage of seeing and hearing the witnesses, whereas the appeal court normally determines the appeal on the basis of papers alone. However, should the overall feel of the case – including the apparent weakness of the prosecution’s evidence as revealed from the transcript of the proceedings – leave the court with a lurking doubt as to whether an injustice may have been done, then, very exceptionally, a conviction will be quashed.” (Confer also : BLACKSTONE’S CRIMINAL PRACTICE (1991) , p. 1392)

Illi ghalhekk, “kif dejjem gie ritenut minn din il-Qorti, l-Qorti tal-Appell ma tissostitwix id-diskrezzjoni w l-gudizzju taghha ghal dak tal-Ewwel Qorti meta si tratta ta’ apprezzament tal-fatti, izda taghmel apprezzament approfondit tal-istess biex tara jekk il-konkluzzjoni li tkun waslet ghaliha l-Ewwel Qorti fuq il-fatti li jkunu rrizultawliha setghetx tasal ghaliha fuq bazi ta’ ligi w ta’ ragjonevolezza. Fi kliem iehor tara jekk dik il-konkluzzjoni kienetx *wahda “safe and satisfactory”* fid-dawl tar-rizultanzi. (Ara. App.

Krim. "Il-Pulizija vs. Raymond Psaila et" [12.5.94] ; "Il-Pulizija vs. Emmanuel Mifsud" [11.7.94]; "Il-Pulizija vs. Joseph Zahra" [10.5.2002] u ohrajn)¹³"

Illi ghalhekk din il-Qorti tikkonkludi fuq dana l-aggravvju billi tghid illi l-Ewwel Qorti hadet il-prekawzjonijiet kollha sabiex wasslet ghad-decizjoni taghha u dan mhux biss fl-evalwazzjoni minnha maghmula tax-xhieda li kellha okkazzjoni tisma' *viva voce* izda ukoll fl-accettazzjoni taghha tal-identifikazzjoni maghmula mill-ufficjali tal-pulizija tal-persuna ta'l-appellanti. Ghal dawn il-motivi ghalhekk l-ewwel aggravvju qed jigi respint.

Illi il-Qorti ser titratta l-ahhar aggravvju dwar il-piena u l-aggravvju dwar it-talba maghmula mill-Prosekuzzjoni ghar-revoka tal-helsien mill-arrest flimkien billi dawn huma strettament marbuta. Dan ghaliex fl-ewwel lok l-appellanti isostni illi gjaldarba t-talba imressqa mill-Prosekuzzjoni kienet ta' revoka tal-kundizzjonijiet imposti fuqu ghal helsien mill-arrest u mhux ghar-revoka tal-helsien mill-arrest, dan ifisser illi ir-revoka tal-kundizzjonijiet biss imposti ghal dan il-beneficcju ghandu ifisser illi il-helsien mill-arrest kellu jibqa' vigenti, izda minghajr kundizzjonijiet. Illi l-Qorti hija tal-fehma illi tali aggravvju huwa ghal kollox frivolu billi fl-eventwalita' illi l-kundizzjonijiet kollha tal-helsien mill-arrest ikunu revokati *ipso iure* l-persuna akkuzata titlef dan il-beneficcju tenut kont illi l-garanziji imposti fuqu ghal ghoti tieghu ikunu kollha mankanti u allura fin-nuqqas ta' tali garanziji il-helsien mill-arrest legalment ma jistax jibqa' jissussisti.

Dan iwassal ghall-ahhar aggravvju sollevat mill-appellanti dwar il-gravita' tal-piena imposta fuqu fejn huwa gie ikkundannat ghal perijodu ta' xahar prigunerija, ghal konfiska tal-garanzija fis-somma ta' hamest elef ewro favur il-Gvern ta' Malta u ghar-revoka tal-beneficcju tal-helsien mill-arrest. Jishaq illi l-Qorti kellha, meta giet biex teroga l-piena, taghmel distinzjoni bejn il-ksur tal-kundizzjonijiet ewlenin ghall-ghoti ta'

¹³ Il-Pulizija vs Noel Buhagiar – App. Krim 10/04/2008

dan il-beneficcju u dawk ancillari bhal ma huma fost ohrajn il-hinijiet tar-rinkazar. Di piu' jishaq illi ma kellux ikun hemm ukoll il-konfiska tad-depozitu u ir-revoka tal-helsien mill-arrest flimkien mal-piena inflitta ta' prigunerija. Illi harsa lejn dak li kien jiddisponi l-artikolu 579(2) tal-Kodici Kriminali, u dan qabel l-emendi li gew fis-sehh permezz ta' l-Att VIII ta' l-2015, isib illi dan kien jaqra hekk:

“Kull persuna li tonqos milli thares xi wahda mill-kondizzjonijiet imposti mill-qorti fid-digriet tagħha li bih tagħti l-helsien mill-arrest taht garanzija tkun hatja ta' reat u tehel, meta tinsab hatja, il-piena ta' multa jew ta' prigunerija għal żmien ta' mhux aktar minn sitt xhur, jew għal multa u prigunerija flimkien u l-ammont stabbilit fil-helsien mill-arrest taht garanzija jista' jiġi konfiskat favur il-Gvern ta' Malta.”

Di piu:

“Minkejja d-disposizzjonijiet ta' xi ligi, kull persuna akkuzata b'reat kif imsemmi fis-subartikolu (2) għandha tiġi mressqa l-Qorti taht arrest, u l-Pulizija tkun tista', fl-istess procedimenti, titlob ir-revoka tal-helsien mill-arrest u l-arrest mill-ġdid ta' dik il-persuna.”

Dan ifisser illi l-piena erogata mill-Ewwel Qorti kienet fil-parametri tal-ligi. Illi għalkemm huwa minnu dak li jilmenta minnu l-appellanti illi il-Qorti kellha il-fakolta tinfliggi l-piena ta' multa billi l-ksur minnu magħmul kien wiehed *de minimis* u għal dan il-motiv lanqas kien hemm il-htiega għar-revoka tal-helsien mill-arrest tieghu u għal konfiska tad-depozitu, il-Qorti ma tistax tinjora il-fatt illi l-appellanti ipprova iqarraq mhux biss bil-pulizija izda ukoll bil-gustizzja meta huwa holoq messa in xena sabiex jipprova jahrab l-id tal-gustizzja fuqu. Madankollu magħmula dawn il-konsiderazzjonijiet il-Qorti ma tistax tinjora l-fehma espressa mill-Qorti Ewropeja għad-Drittijiet tal-Bniedem in materja. Illi fil-kaz **Gatt vs Malta** deciza fis-27 ta' Ottubru 2010 (applikazzjoni numru 28221/08), iccitata mill-appellanti gie deciz hekk:

“The Court observes that Maltese law, in respect of the circumstances in which a bail bond will be forfeited to the Government as a result of a failure to observe bail

conditions (Article 579 of the CC), makes no distinction between conditions related to the primary purpose of bail, namely appearance at the trial, and conditions related to other considerations. However, it gave the authorities discretion not to apply the said provision if the breach of conditions was not of a serious nature. In the present case, where the condition breached referred to a curfew and was not connected to the primary purpose of granting bail, the Court has difficulty in understanding the authorities' decision to apply the relevant Article. In this light, the Court finds it relevant to point out that in the absence of proper guidelines as to the exercise of discretion under Article 579, or of a distinction between breaches of conditions relating to the primary purpose of bail and other considerations, Maltese law is deficient in that it can lead to arbitrary and disproportionate results."

Illi dan il-hsieb tal-Qorti Ewropeja gie imbaghad applikat fil-kawza **John Grima vs Avukat Generali** deciza fis-16 ta' Marzu 2011 mill-Qorti Kostituzzjonali fejn inghad:

".. meta jigi ppruvat li l-imputat jew l-akkuzat kiser xi wahda jew aktar mill-obbligazzjonijiet imposti fuqu, ghandu jkun ghall-Qorti tiddeciedi, skont il-gravita` tal-kaz, ghandhiex tordna li s-somma kollha jew parti (kif hi tistabilixxi) tghaddi favur il-Gvern ta' Malta. B'dan il-mod, il-Qorti tkun tista' tevita li jirrizultaw "elements of shocking disproportionality" li kien il-hsieb wara d-decizjoni tal-Qorti Ewropeja fil-kaz ta' Lawrence Gatt imsemmi, u dan konformament ma' dak li jrid l-Artikolu 5(1)(b) tal-Konvenzjoni Ewropeja u l-gurisprudenza tal-Qorti Ewropeja li trid li ghandu jkun hemm element ta' proporzjonalita` bejn il-privazzjoni tal-liberta` u t-twettiq tal-obbligu preskritt mil-ligi. Kif inhi l-ligi taghna illum la hemm 'ceiling' ta' kemm wiehed jista' jehel prigunerija, u lanqas hemm mod kif tigi assessjata l-proporzjonalita`."

Illi illum bl-emendi li dahhlu fis-sehh permezz ta'l-Att VIII tal-2015 dina id-distinzjoni madanakollu mhux biss ma saritx mill-legislatur, izda dahhlet "*blanket provision*" li ma thalli l-ebda diskrezzjoni iktar f'idejn il-Qorti billi l-konfiska tal-garanzija jew depozitu ghandha issa tassattivament issir dejjem immaterjalment jekk il-ksur ikunx wiehed serju

jew *de minimis*. Billi ghalhekk fiz-zmien li gie kommess ir-reat in kwistjoni l-Qorti kien ghad ghandha il-jedd tezercita dina id-diskrezzjoni u billi fil-fehma ta' din il-Qorti l-piena inflitta fuq l-appellanti kienet wahda rigoruza fic-cirkostani ma tarax illi hemm il-htiega ukoll ghal tali konfiska u dan il-linja mad-decizjonijiet moghtija mill-Qorti Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem fir-rigward.

Illi billi it-tielet aggravvju gie irtirat mill-appellanti, l-Qorti ser tastjeni milli tiehu konjizzjoni tieghu.

Ghal dawn il-motivi il-Qorti tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha fil-mertu, izda tvarja il-piena inflitta billi tirrevoka biss dik il-parti fejn giet ordnata il-konfiska tad-depozitu ta' hamest elef ewro favur il-Gvern ta' Malta u tikkonfermaha fil-bqija.

Edwina Grima

Imhalled